

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ของคน 3 กลุ่มอายุ¹

Usage Trend of Sakom Dialect Vocabulary Spoken by People of Three Generations

ภารตี เบ็นหรีม²

Pharatee Benreem

เชิดชัย อุดมพันธ์³

Cherdchai Udomphan

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในพื้นที่ตำบลสะกอม และเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมระหว่างผู้บอกภาษาต่างวัยและต่างเพศในพื้นที่ดังกล่าว โดยเสนอผลการค้นคว้าในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์และสถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมภาคสนามใช้หน่วยอรรถจำนวน 140 หน่วยอรรถ กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี กลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป มีจุดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น

---

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์ภาษาสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ”

²นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ติดต่อได้ที่ : paratee.tp@gmail.com

³Master Degree Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University Pattani Campus, e - mail: paratee.tp@gmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ติดต่อได้ที่ : cherdchai.u@psu.ac.th

³Assistant Prof. Dr., Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University Pattani Campus, e - mail: cherdchai.u@psu.ac.th

13 จุด ใช้ผู้บอกภาษากลุ่มอายุละ 2 คน ต่อ 1 จุดเก็บข้อมูล รวมผู้บอกภาษาทั้งสิ้นจำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากที่สุด และผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด 2) ผู้บอกภาษาเพศหญิงมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย 3) ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด โดยใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุดในหมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า และใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุดในหมวดคำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี มีการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์มากที่สุด ซึ่งมีแนวโน้มว่าการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมจะถูกแทนที่ด้วยคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น

คำสำคัญ : การใช้คำศัพท์ ภาษาไทยถิ่นสะกอม ปัจจัยอายุ ปัจจัยเพศ

Abstract

The objectives of this research are to study using vocabulary of Sakom dialect spoken by three generations of people in Sakom subdistrict and to compare using Sakom dialect between informants of different ages and genders in the area by presenting the research results in descriptive analysis and descriptive statistics forms. The researcher collected the Sakom data in fieldwork by using 140 semantic units, the samples were divided into three generations: the first group aged 15-25 years old, the second group aged 35-45 years old, and the third group aged 55 years and older. There were totally thirteen data collection points. The researcher used two informants per age group at each data collection point. The total number of the informants was seventy-eight. The research found that 1) the informants aged 55 years old and older used the Sakom dialect vocabulary the most and the informants aged 15-25 years old used the vocabulary the least;

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

2) female informants used the Sakom dialect more than male informants;
3) the informants aged 15-25 years old changed using the most vocabulary by using the least Sakom vocabulary in word category about intelligence, emotions and values, and they used the standard Thai language in word category about human relations the most. The research result pointed out that the informants aged 15-25 years has changed using vocabulary the most suggesting that the Sakom dialect vocabulary would be replaced by more standard Thai vocabulary.

Keywords: Vocabulary Usage, Sakom Dialect, Age Variable, Gender Variable

บทนำ

ภาษาไทยถิ่นสะกอม เป็นภาษาที่มีสำเนียงเป็นเอกลักษณ์ แม้จะพูดกันในพื้นที่บางส่วนของอำเภอจะนะและอำเภอเทพา ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดสงขลา แต่กลับมีความแตกต่างจากภาษาถิ่นสงขลาทั่วไป และด้วยอาณาเขตของภาษาอยู่ในบริเวณพื้นที่ช่วงรอยต่อระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดปัตตานี ส่งผลให้ภาษาไทยถิ่นสะกอมมีความผสมผสานกับภาษาถิ่นอื่น ๆ ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งในด้านสำเนียงและคำศัพท์ โดยสำเนียงสะกอมนั้นมีความผสมผสานกับภาษาถิ่นละแวกใกล้เคียง ดังการศึกษาภาษาสะกอมของเฉลิม มากนวล (2526, น. 88) ที่ว่า “นอกจากภาษาสะกอมมีสำเนียงกึ่งภาษาตากใบกับภาษาสงขลาแล้ว ภาษาสะกอมยังเป็นภาษาที่ผสมผสานระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษามลายูถิ่น” และเชิดชัย อุดมพันธ์ (2543, น. 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาสะกอมกับภาษาตากใบและภาษาสงขลาไว้เช่นกัน โดยมีผลการศึกษาว่า “ภาษาสะกอมน่าจะมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายใกล้ชิดกับภาษาตากใบมากกว่าภาษาสงขลา และภาษาสะกอมมีลักษณะผสมผสานทางภาษาระหว่างภาษาตากใบและภาษาสงขลา”

นอกจากสำเนียงภาษาไทยถิ่นสะกอมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้ว ลักษณะสำคัญที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นสะกอมได้ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมปรากฏคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะถิ่น ซึ่งแตกต่างจากท้องถิ่นละแวกใกล้เคียงที่ใช้รูปศัพท์อื่นในการสื่อความหมายเดียวกัน เช่น คำว่า จะระโฝง [ca'ra'pho:ŋ²] ‘รุ่งสว่าง, รุ่งสว่าง’ ในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปใช้คำว่า หัวรุ่ง คำว่า กะดานละชั้น

[ka'da:n1la'khan6] ‘เซียง’ ในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปใช้คำว่า ดานเจียง หรือ เซียง และอีกตัวอย่างหนึ่งคือคำว่า “อะบ้อยมะอ้อย” [ʔa'bo:j5ma:ʔ1ʔɤ:j5] เป็นคำอุทานที่เมื่อได้ยินแล้วจะทราบตันที่ผู้พูดเป็นชาวสะกอม นอกจากนี้ ภาษาไทยถิ่นสะกอมยังปรากฏคำศัพท์ที่คล้ายคลึงกับภาษามลายูถิ่น เช่น คำว่า กุโบ ‘ป่าช้า’ หรือคำว่า กอตะ ‘กล่องใส่ยาสูบ’ เป็นต้น ปรากฏการณ์นี้แสดงถึงการติดต่อสื่อสารและการรับวัฒนธรรมด้านภาษาของพื้นที่ใกล้เคียงมาใช้ในสำเนียงของตนได้เป็นอย่างดี

คนในชุมชนสะกอมผูกพันอยู่กับภาษาไทยถิ่นสะกอมมาแต่กำเนิดในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ภาษาไทยถิ่นสะกอมจึงเปรียบเสมือนชีวิตจิตใจของชุมชน เมื่อภาษาเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตย่อมต้องมีการเกิดแก่เจ็บตาย หรือมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาการสื่อสารได้ ผู้วิจัยเคยอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาการสื่อสารด้วยภาษาไทยถิ่นสะกอม คือ เมื่อแม่บอกกับน้องชายว่า “เอาบะจิ้นใส่ตะหล่ำให้แม่ที” แต่น้องชายกลับยืนงงไม่เข้าใจว่าแม่ต้องการใช้ให้ตนเองเอาอะไรไปใส่อะไรหรือที่ไหน เมื่อผู้วิจัยได้พูดคุยกับน้องชาย จึงพบว่า น้องชายไม่เข้าใจคำว่า “บะจิ้น” (หมายถึง พริกชี้หนู ในภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำว่า ตีปลี) และคำว่า “ตะหล่ำ” (หมายถึง ถาด) ซึ่งปัญหาการสื่อสารดังกล่าว น่าจะเกิดจากการที่แม่และน้องชายมีอายุห่างกัน เป็นคนต่างเพศกัน รวมทั้งความสนใจและกิจกรรมประจำวันนี้น้องชายและแม่ ซึ่งเป็นคนต่างวัยและต่างเพศกระทำต่างกัน ดังนั้น เมื่อมีการสื่อสารด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม อาจส่งผลให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล และแสดงให้เห็นอีกว่า คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมเริ่มมีการใช้ลดลงและจำกัดกลุ่มผู้ใช้มากขึ้น

ผู้วิจัยเกิดความตระหนักกับปัญหาการสื่อสารดังกล่าวว่าน่าจะมีสาเหตุจากช่องว่างของคนต่างวัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสื่อสาร เมื่อคนต่างวัยต้องมาพูดคุยกัน จึงอาจส่งผลต่อการสื่อความหมายด้วย และเมื่อกล่าวถึงความสำคัญของการใช้ภาษาของผู้พูดที่มีอายุต่างกันนั้น การศึกษาวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นนัยสำคัญของวัยของผู้พูดว่าเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญที่สามารถบ่งชี้ถึงความเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ เพราะคนต่างวัยย่อมมีพฤติกรรมต่างกัน รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ภาษาด้วย ดังแนวคิดของ Labov (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 39) ที่ว่า “ความเปลี่ยนแปลงของภาษาเห็นได้จากการแปรของภาษาในคนต่างรุ่นกัน ภาษาของผู้พูดกลุ่มอายุมากที่สุดสามารถเปรียบได้กับ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

ภาษาของอดีต ภาษาของผู้พูดกลุ่มอายุกลาง ๆ ถือได้ว่าเป็นภาษาปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดกลุ่มอายุน้อยเป็นภาษาของอนาคต” ข้อเท็จจริงดังกล่าวถือเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า พฤติกรรมของคนต่างวัยมีความแตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้พฤติกรรมการใช้ภาษาแตกต่างกันไปด้วย ผู้ใช้ภาษาในกลุ่มเด็กหรือวัยรุ่นน่าจะเป็นวัยที่ตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในภาษาพูดของตน ส่วนผู้ใช้ภาษาในกลุ่มผู้สูงอายุอาจจะไม่สนใจในการเปลี่ยนแปลงมากนัก และพอใจที่จะใช้ภาษาของตนที่เคยใช้มากกว่า เมื่อคนต่างวัยมีวิถีการดำเนินชีวิตต่างกัน ภาษาที่ใช้จึงแตกต่างกันด้วย

นอกจากปัจจัยด้านอายุจะส่งผลต่อการใช้ภาษาต่างกันแล้ว เพศ เป็นลักษณะทางร่างกายอีกประการหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมมีบทบาทและสถานภาพแตกต่างกัน อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการใช้ภาษาแตกต่างกันและมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาษาด้วย ในภาษาไทย ความแตกต่างระหว่างภาษาผู้หญิงกับภาษาผู้ชาย จะพบได้ในระดับการใช้คำ เช่น การใช้คำสรรพนามที่ใช้เรียกตนเองต่างกัน ผู้ชายมักใช้ ผม กระผม ฯลฯ ผู้หญิงมักใช้ หนู ดิฉัน เป็นต้น การใช้คำลงท้ายต่างกัน ผู้ชายมักใช้คำว่า ครับ วะ ผู้หญิงส่วนใหญ่จะใช้ ค่ะ คะ จ๊ะ เป็นต้น ทั้งนี้ การเลือกใช้คำแต่ละคำนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของการใช้ด้วย การที่มีภาษาผู้หญิงและภาษาผู้ชายที่แตกต่างกันทำให้ภาษามีการแปรซึ่งการแปรจะทำให้มีการใช้หลายรูปภาษาแข่งขันกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาษาต่อไปได้ ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2550, น. 51) ได้ยกตัวอย่างไว้ว่า “สมมติว่าภาษาไทยมีรูปแบบภาษาที่ผู้หญิงใช้ตรงกับรูปแบบมาตรฐานที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย หรือคนส่วนใหญ่ยอมรับ ก็เป็นไปได้ว่ารูปแบบของภาษาผู้หญิงจะคงอยู่ และรูปแบบอื่นที่ไม่มาตรฐานจะหายไปในที่สุด” จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ปัจจัยเรื่องเพศจะส่งผลให้คนในชุมชนสะกอมมีพฤติกรรมการใช้ภาษาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม โดยการรวบรวมและเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ และเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคนต่างเพศ โดยศึกษาคำศัพท์ใน 4 หมวดหมู่ ตามแนวคิดของ Voegelins (อ้างถึงใน นันทิญา พันธุ์โชติ, 2557, น. 6) ได้แก่ 1) หมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ 2) หมวดคำเกี่ยวกับมนุษย์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ 3) หมวดคำเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกและคุณค่าและ

4) หมวดคำเรียกความสัมพันธ์ของบุคคล การศึกษาคำนี้ทำให้เห็นความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมที่คน 3 ระดับอายุและคนต่างเพศใช้ในการสื่อสาร มุ่งหวังที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับภาษาไทยถิ่นสะกอมผ่านการใช้คำศัพท์ของคน 3 กลุ่มอายุ และบันทึกมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาของท้องถิ่นในช่วงเวลาหนึ่งเอาไว้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาสะกอมของผู้พูด 3 กลุ่มอายุในพื้นที่ตำบลสะกอม
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาสะกอมของผู้พูด 3 กลุ่มอายุ
- 3) เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาสะกอมระหว่างเพศหญิงกับเพศชายของ

คนในชุมชนสะกอม

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 การศึกษาภาษาสะกอมของ เฉลิม มากนวล (2526) และการศึกษาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาสะกอมกับภาษาตากใบและภาษาสงขลาของ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2543)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาของคนต่างวัยของ Labov (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) แนวคิดเรื่องภาษากับเพศ แนวคิดเรื่องการสัมผัสภาษา และแนวคิดเรื่องวงศัพท์แบ่งตามวัฒนธรรมภาษาของ Voegelins (อ้างถึงใน นันทิญา พันธุ์โชติ, 2557) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคม ด้านอายุและเพศ

- 2) เครื่องมือในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกคำศัพท์โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลคำศัพท์คือ นายمامู โต๊ะหยม อายุ 59 ปี โฆษกชาวบ้านและผู้จัดรายการวิทยุท้องถิ่น นกเขาเรดิโอ 95.5 FM เป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในชุมชนสะกอม ใช้ภาษาไทยถิ่นสะกอมสื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความรอบรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนและภาษาไทยถิ่นสะกอมเป็นอย่างดี และรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมเพิ่มเติมจากที่มีผู้เคยศึกษาไว้แล้ว ได้แก่ รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของ เฉลิม มากนวล (2526) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่บุกเบิกการศึกษาภาษาไทยถิ่นสะกอมและ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

ได้เก็บรวบรวมคำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาไทยถิ่นสะกอมไว้มากที่สุด และการศึกษาของเจ็ดชัย อุดมพันธ์ (2543) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำคำศัพท์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปตรวจสอบที่มาและความคล้ายคลึงกันกับคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้อื่น ๆ จากผู้รู้ภาษาไทยถิ่นใต้ รวมถึงตรวจสอบจากพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525 เพื่อให้ได้คำศัพท์เฉพาะของภาษาไทยถิ่นสะกอม คำศัพท์ที่รวบรวมได้ทั้งหมดเป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกันระหว่างภาษาไทยถิ่นสะกอมกับภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยมาตรฐานและภาษามลายูถิ่น แต่มีรูปศัพท์คนละศัพท์กัน ซึ่งในขั้นตอนแรกนี้ ผู้วิจัยรวบรวมคำศัพท์ได้ทั้งสิ้น 140 หน่วยอรรถ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาคำศัพท์ ดังนี้

ก. คำศัพท์ที่มีโครงสร้างพยางค์ต่างกันทั้งคำ แต่ใช้แทนความหมายเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือมากกว่าหนึ่งพยางค์ก็ได้ ถือว่าเป็นคนละศัพท์ เช่น

ความหมาย	ภาษาไทยถิ่นสะกอม	ภาษาไทยใต้	ภาษาไทยมาตรฐาน
‘พริกชี้หนู’	บะจิ้น [ba'ci:n1]	ดีปลี [di:2pli:2]	พริกชี้หนู [phrik3khi:2nu:4]
‘ชี้เกี้ยว’	ทุร่าต๊ับ [thu'2ra:5tap6]	ชี้คร้าน [khi:3khra:n2]	ชี้เกี้ยว [khi:4kiat1]

ข. คำศัพท์เดียวกัน แต่มีจำนวนพยางค์ต่างกัน ซึ่งพยางค์ที่ต่างกันนี้ถือเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยถิ่นสะกอม โดยภาษาไทยถิ่นใต้จะนิยมการตัดพยางค์ ถือว่าเป็นคนละศัพท์ เช่น

ความหมาย	ภาษาไทยถิ่นสะกอม	ภาษาไทยใต้	ภาษาไทยมาตรฐาน
‘กะลา’	กะพรีอก [ka'phrɔk4]	พรีอก [phrɔk4]	กะลา [ka'la:3]

ความหมาย	ภาษาไทยถิ่นสะกอม	ภาษาไทยใต้	ภาษาไทยมาตรฐาน
‘พูดคุย’	ถะแหลง [tha'ɛ:ŋ6]	แหลง [[ɛ:ŋ6]	พูดคุย [phu:t2kuj3]

ค. คำศัพท์ที่มีโครงสร้างพยางค์ใกล้เคียงกับภาษาอื่น แตกต่างกันที่การแปรทางเสียงบางประการ และนำมาใช้ในสำเนียงภาษาไทยถิ่นสะกอม จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของคำภาษาไทยถิ่นสะกอม ถือว่าเป็นคำภาษาไทยถิ่นสะกอม ไม่ใช่คำยืม เช่น

ความหมาย	ภาษาสะกอม	ภาษามลายูถิ่น
‘ถังน้ำ’	ติหมา [ti'ma:1]	ตีมอ [ti:3mɔ:3]
‘กระดั่ง’	บาดัง [ba:3daŋ6]	บาแด [ba:3dɛ:3]

2.2 ผู้วิจัยนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมที่เก็บรวบรวมได้ทั้งสิ้นจำนวน 140 หน่วยรายการจัดหมวดรายการคำศัพท์ โดยใช้แนวคิดเรื่องวงศัพท์แบ่งตามวัฒนธรรมภาษาของ Voegelins (อ้างถึงใน นันทิญา พันธุ์โชติ, 2557) ซึ่งจำแนกวัฒนธรรมทางภาษาออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) หมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ 2) หมวดคำเกี่ยวกับมนุษย์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ 3) หมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า 4) หมวดคำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ว่าคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในวงศัพท์ใดมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด กลุ่มอายุและเพศใดใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมต่างกันในวงศัพท์ใดมากที่สุด หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำรายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมาจัดทำเป็นแบบสอบถามการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

3) การกำหนดจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในเบื้องต้น ทั้งจากการพูดคุยกับประชาชนชาวบ้านผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นสะกอม และการสอบถามจากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม ทั้งอำเภอจะนะและอำเภอเทพา พบว่า พื้นที่ตำบลสะกอม อำเภอจะนะ มีจำนวน 9 หมู่บ้าน คือ บ้านสะกอมทวนอน บ้านจิน บ้านเลียบบ บ้านปากบาง บ้านชายคลอง บ้านโคกสัก บ้านบ่อโซน บ้านโคกยาง และบ้านบนลาน โดยทุกหมู่บ้านใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ส่วนพื้นที่ตำบลสะกอม อำเภอเทพา เป็นพื้นที่ที่มีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานได้ไม่นานนัก ผู้วิจัยจึงเลือกจุดเก็บข้อมูลเฉพาะหมู่บ้านที่มีการสื่อสารกันด้วยภาษาไทยถิ่นสะกอม ซึ่งมี 4 หมู่บ้าน คือ บ้านปากบางสะกอม บ้านสวรรค์ บ้านม่วงถ้ำ บ้านพรุหลุมพี รวมจำนวนจุดเก็บข้อมูลการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมทั้งสิ้น 13 จุดดังกล่าว

4) การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยกำหนดผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี กลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวนผู้บอกภาษากลุ่มอายุละ 26 คน รวมจำนวนผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 78 คน โดยผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มอายุประกอบด้วยผู้บอกภาษาเพศหญิงและผู้บอกภาษาเพศชายในจำนวนที่เท่ากัน คือ เพศชาย กลุ่มอายุละ 13 คน และเพศหญิง กลุ่มอายุละ 13 คน (จากจำนวนจุดเก็บข้อมูล 13 จุด) ผู้บอกภาษาเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในตำบลสะกอม อำเภอจะนะ และตำบลสะกอม อำเภอเทพา ไม่มีการย้ายถิ่นฐาน และใช้ภาษาไทยถิ่นสะกอมสื่อสารในชีวิตประจำวัน คู่สมรส และพ่อแม่เป็นคนที่มีถิ่นฐานในชุมชนสะกอม ไม่จำกัดการศึกษาและอาชีพ เมื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษาตามเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มเลือกผู้บอกภาษาด้วยวิธีการบอกลูก (Snowball Sampling) ในจุดเก็บข้อมูลทั้ง 13 จุด

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาตามรายการคำศัพท์ในแบบสอบถาม ด้วยการใช้อุปกรณ์ที่เป็นของจริง รูปภาพ การแสดงท่าทางประกอบและใช้คำถามนำ แล้วให้ผู้บอกภาษาบอกคำศัพท์ที่

ตัวเองใช้เกี่ยวกับความหมายนั้น ๆ แล้วบันทึกข้อมูลการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม โดยใช้ Phonetic ระบบ IPA หรือสัทอักษรสากล ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะไม่ให้ผู้บอกภาษาเห็นตัวเลือกในแบบสอบถาม เพื่อป้องกันการเลือกตอบคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาไม่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน และลดความคลาดเคลื่อนในการเลือกตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกหรือตอบทุกตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 140 หน่วยรรถ

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

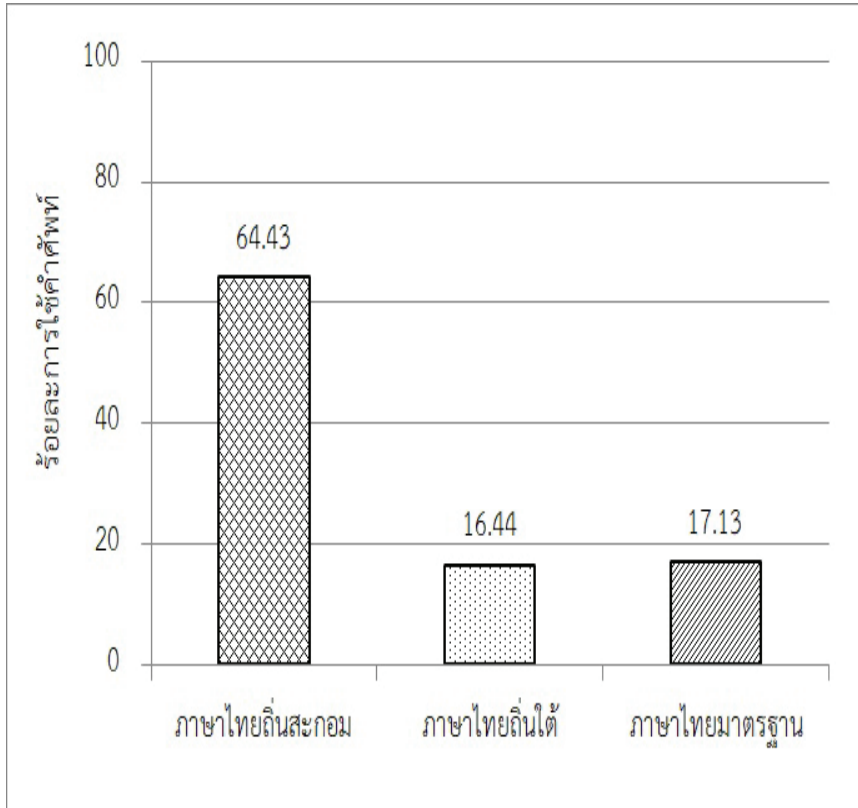
ผู้วิจัยวิเคราะห์และเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ โดยพิจารณาคำศัพท์แต่ละคำศัพท์ว่าเป็นคำศัพท์เดียวกันหรือคนละคำศัพท์ และบันทึกข้อมูลการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนลงโปรแกรม Microsoft Excel จากนั้นนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ มาพิจารณาว่าแต่ละหน่วยรรถมีการใช้กี่รูปศัพท์ แต่ละรูปศัพท์มีจำนวนผู้ใช้เท่าไร แล้วจำแนกกลุ่มผู้ใช้ตามกลุ่มอายุ โดยคิดเป็นอัตราร้อยละ หลังจากนั้นนำไปพิจารณาว่าคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละวงศัพท์มีอัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุแตกต่างกันอย่างไร และกลุ่มอายุใดใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมแตกต่างจากกลุ่มอายุอื่น ๆ ในวงศัพท์ใดมากที่สุด และเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ ว่ามีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงวงศัพท์ไปในทิศทางใด อย่างไร รวมถึงเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ว่าเพศใดมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากที่สุด และเพศใดมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงวงศัพท์ไปอย่างไร โดยคิดเป็นอัตราร้อยละ เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงทำการสรุปและอภิปรายผล ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์และสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1) การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในพื้นที่ตำบลสะกอม

เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในพื้นที่ตำบลสะกอม พบว่า ปรากฏคำศัพท์ 3 ประเภท ได้แก่ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ดังภาพต่อไปนี้

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

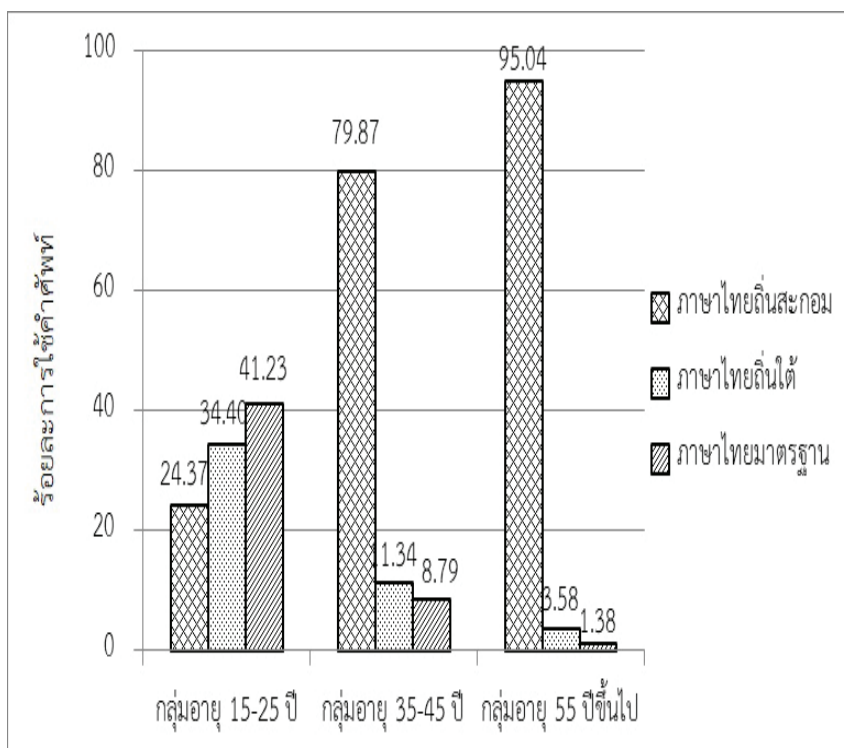

ภาพที่ 1 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นสะกอมในภาพรวม

ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า ผู้บอกภาษาทั้ง 3 กลุ่มอายุในภาพรวมใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมแตกต่างกัน โดยใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากกว่าคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้

2) การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ

เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ พบว่า ผู้บอกลanguageกลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาคือ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด กล่าวได้ว่า กลุ่มอายุ ดังกล่าวมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์มากที่สุด ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และ กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป มีการใช้คำศัพท์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากที่สุด รองลงมาคือใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานน้อยที่สุด ดังภาพและตัวอย่างคำศัพท์ต่อไปนี้

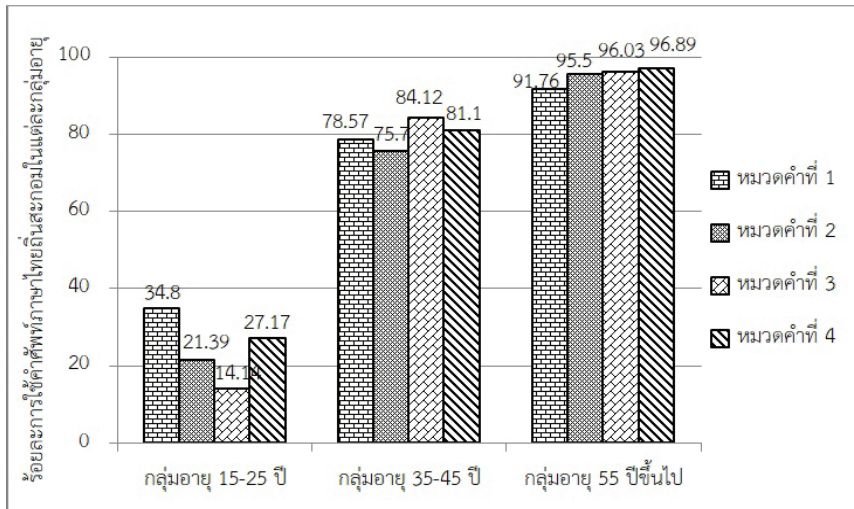

ภาพที่ 2 : การใช้คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นสะกอมจำแนกตามกลุ่มอายุ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

หน่วยอรรถ	กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี	กลุ่ม 35 - 45 ปี และ 55 ปีขึ้นไป
‘หยอกเย้า’	หยอก [jɔ:k4]	จะล้อก [ca'ɔ:k5]
‘โซเซ’	เซ [se:6]	ชะเร่ [cha're:6]
‘ซี้เกียจ, สั้นหลังยาว’	ซี้คร้าน [khi:3khra:n2]	ทุร่าตับ [thu'ra:6tap6]

เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในแต่ละหมวดคำ ตามแนวคิดเรื่องวงศัพท์แบ่งตามวัฒนธรรมภาษาของ Voegelins (1957) พบว่าผู้บอกภาษาทั้ง 3 กลุ่มอายุ ใช้รูปศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดคำแตกต่างกัน โดยผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี มีแนวโน้มการใช้รูปศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด โดยเฉพาะในหมวดคำที่ 3 หมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า มิติต่างการเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด โดยเปลี่ยนไปใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นได้มากขึ้น ดังภาพและตัวอย่างคำศัพท์ต่อไปนี้

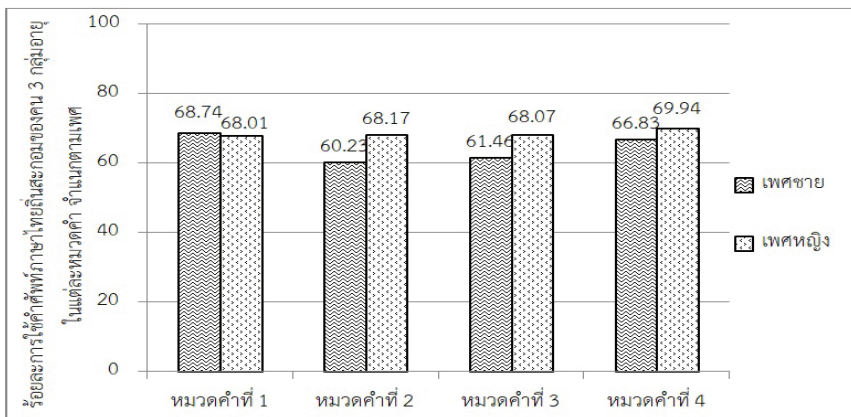

ภาพที่ 3 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละกลุ่มอายุ จำแนกตามหมวดคำ

หน่วยอรรถ	กลุ่ม 15 - 25 ปี	กลุ่ม 35 - 45 ปี และ 55 ปีขึ้นไป
‘เป็นห่วง’	เป็นห่วง [pen2huaŋ1]	กะริซ๊ะ [ka'ri:3saʔ3]
‘แบนราบ,แบนแต่ดแต่’	แบน [bɛ:n2]	ปาแรแหยด [pa:3rɛ:3jɛ:t1]
‘กำไร’	กำไร [kam4ra:j1]	ลาบ้ำ [la:3ba:6]

3) การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมระหว่างเพศหญิงกับเพศชายของคนในชุมชนสะกอม

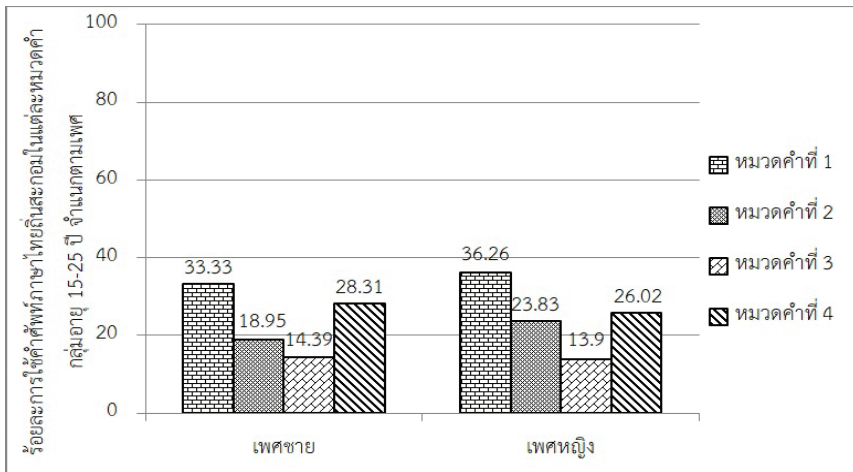
เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมระหว่างเพศหญิงกับเพศชายของคนในชุมชนสะกอม พบว่า ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาแต่ละหมวดคำ พบว่า ในหมวดคำที่ 2 หมวดคำเกี่ยวกับมนุษย์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ หมวดคำที่ 3 หมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึกและคุณค่า และหมวดคำที่ 4 หมวดคำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล ผู้บอกภาษาเพศหญิงมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย แต่ในหมวดคำที่ 1 หมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ผู้บอกภาษาเพศชายใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศหญิง ดังภาพต่อไปนี้

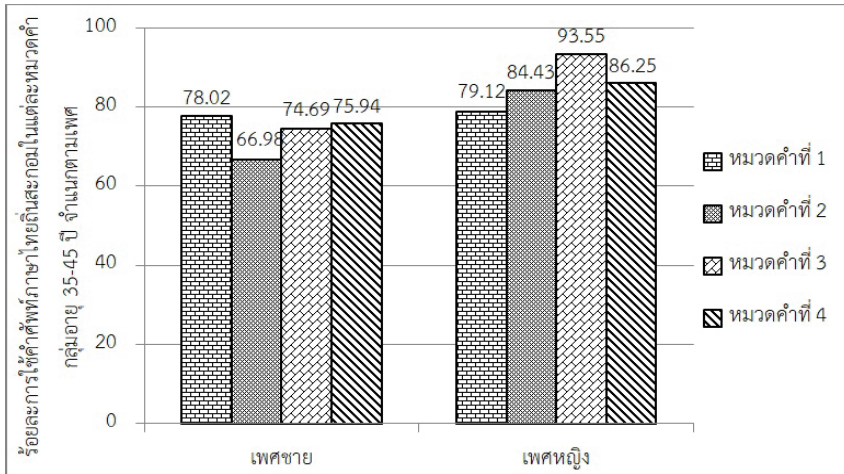
ภาพที่ 4 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ ในแต่ละหมวดคำ จำแนกตามตามเพศ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

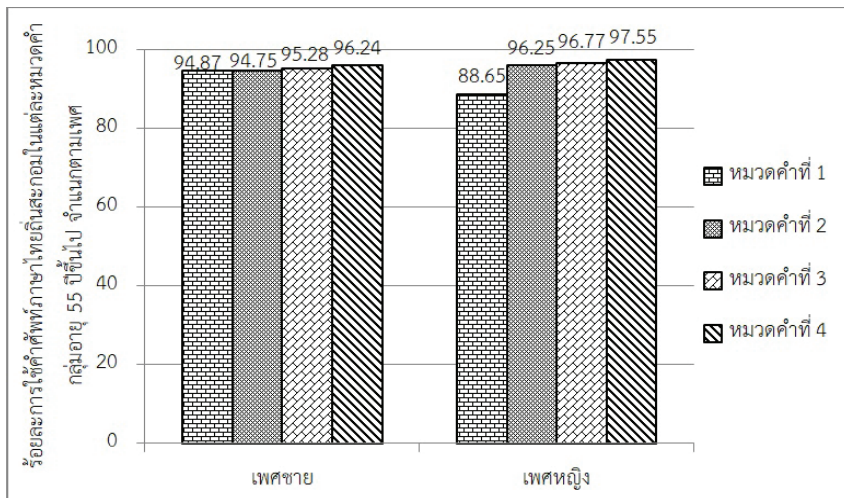
เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดคำ จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ พบว่า กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในหมวดคำที่ 1 และหมวดคำที่ 2 ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในทุกหมวดคำ และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในหมวดคำที่ 2 หมวดคำที่ 3 และหมวดคำที่ 4 แสดงภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดคำของกลุ่มอายุ 15 - 25 ปี จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 6 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดค่า ของกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 7 : ร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดค่าของ กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ของคน 3 กลุ่มอายุ

เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดคำ จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ พบว่า กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ผู้บอกภาษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมแตกต่างจากกลุ่มอายุอื่นมากที่สุด โดยทุกหมวดคำมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในทุกหมวดคำ ในขณะที่กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในหมวดคำที่ 2 หมวดคำที่ 3 และหมวดคำที่ 4 ยกเว้นในหมวดคำที่ 1 ที่ผู้บอกภาษาเพศชายใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาเพศหญิงมีการใช้และรักษาคำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาไทยถิ่นสะกอมได้มากกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในงานวิจัยนี้เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ภาษาของคนต่างวัย กล่าวคือ งานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุมากมีการใช้คำศัพท์ภาษาถิ่นตัวเองมากกว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยที่มีแนวโน้มการใช้คำศัพท์ภาษาถิ่นอื่นสูงกว่า โดยในงานวิจัยนี้มีผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี มีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่าการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ลู่เข้าหาภาษาไทยมาตรฐาน โดยเฉพาะในหมวดคำที่ 4 หมวดคำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล ซึ่งเป็นหมวดคำที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและบุคคล ที่อยู่อาศัยและสถานที่ สิ่งของและเครื่องมือเครื่องใช้ทั่วไป รวมถึงคำเรียกชื่ออาหาร ประเพณีและการละเล่น ผลการศึกษพบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี มีร้อยละการใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับหมวดคำอื่น ๆ เช่น

หน่วยอรรถ	กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี	กลุ่มอายุ 35 - 45 และ 55 ปีขึ้นไป
‘ไม่พาย’	ไม่พาย [ma:j2pha:j4]	ไม่ขอแต่ด [ma:j2sɔ:3dɛd2]
‘หม้อเคลือบหูหิ้ว’	หม้อ/หม้อหิ้ว [mɔ:3]/[mɔ:3hiw2]	หม้อเหล็กแฉิ่ง [mɔ:3lɛŋ2chɛŋ1]
‘หน้าผา’	ผา [pha:2]	ระเบ่งโพละ [ra'beŋ6phloʔ2]
‘แต่งงาน’	แต่งงาน [tɛ:ŋ4ŋa:n5]	บาระ [ba'ra:ʔ1]

ตัวอย่างคำศัพท์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15-25 ปี ใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ในขณะที่ผู้บอกภาษากลุ่มอายุอื่นยังคงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม นอกจากนี้ ในหมวดคำอื่น ๆ กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ก็ใช้คำศัพท์แตกต่างไปจากกลุ่มอายุอื่นด้วย เช่น

หน่วยอรรถ	กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี	กลุ่มอายุ 35 - 45 และ 55 ปีขึ้นไป
‘พริกชี้ฟ้า’	ดีปลี/พริก [di:4pli:2]/[phrik2]	บาจิ้น [ba'ci:n1]
‘ปิ่น’	ซิ้น/ปิ่น [khɯn3]/[pi:n2]	ตะแป็ด [ta'pɛd4]
‘เป็นห่วง’	เป็นห่วง [pen2huaŋ1]	กะริซ๊ะ [ka:ri:3saʔ3]
‘พุ่มพุ่มพุ่มพุ่มพุ่ม’	วุ่นวาย [wun2wa:j5]	สะล่อหวิด [sa'lɔ:3wɔd2]

ผลการวิจัยนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติน (2556) เรื่อง การแปรการใช้คำศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาไทยถิ่น อำเภอนาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งปรากฏผลการวิจัยว่า ผู้บอกภาษาระดับอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นมากที่สุด และผู้บอกภาษาระดับอายุตั้งแต่ 18 - 30 ปี ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นน้อยที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลลิกา มหาพูนทอง (2559) เรื่อง การแปรของศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นภูเก็ตตามอายุ: การแสดงนัยของการสัมผัสภาษาถิ่น ที่พบว่า กลุ่มรุ่นอายุน้อย (10 - 20 ปี) ใช้รูปแปรทางภาษาที่เป็นภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด ภาษาไทยถิ่นภูเก็ตในปัจจุบันมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ลู่เข้าหาภาษาไทยมาตรฐาน

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ของคน 3 กลุ่มอายุ

แม้ภาษาไทยถิ่นสะกอมจะใช้กันในพื้นที่ของภาษาไทยถิ่นใต้ แต่เมื่อพิจารณาบริบทของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ที่มีความผูกพันกับการใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ทั้งในระบบโรงเรียนที่มีการกำหนดให้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนและการสนทนาในโรงเรียน อีกทั้งในปัจจุบันมีความทันสมัยในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้ อาหารการกินและประเพณี การละเล่นต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้บอกภาษากลุ่มอายุดังกล่าวมีวิถีชีวิตตามยุคสมัยใหม่มากขึ้น และเริ่มห่างไกลจากการทำเกษตรกรรมหรือการทำประมงอย่างในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีอิทธิพลกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของพวกเขา จึงสะท้อนให้เห็นว่า คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมเริ่มมีการใช้ลดลงและจำกัดกลุ่มผู้ใช้มากขึ้น

การใช้ภาษาของคนต่างเพศ มีผลต่อการศึกษาใช้คำศัพท์ภาษาสะกอมด้วยเช่นกัน แต่ผลการวิจัยนี้ ไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ Romaine (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 49) เสนอไว้ว่า “การจำแนกให้แตกต่างกันโดยเพศในภาษามีบทบาทสำคัญในกลไกการเปลี่ยนแปลงของภาษา และโดยส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงมีส่วนสำคัญในการริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือสานต่อความเปลี่ยนแปลง” โรแมนยังได้อธิบายถึงเรื่องการใช้ภาษาของเพศหญิงอีกว่า ผู้หญิงในสังคมตะวันตกมักกระวังในเรื่องสถานภาพและศักดิ์ศรีทางสังคมที่ติดอยู่กับรูปแบบในการใช้ภาษามากกว่าผู้ชาย กล่าวคือ ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีมากกว่าผู้ชาย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2550, น. 46) ได้กล่าวถึงรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีไว้ว่า “รูปภาษาที่มีศักดิ์ศรี (prestige) หมายถึง รูปภาษาที่ทำให้ผู้พูดมีศักดิ์ศรีทางสังคม กล่าวคือได้รับความนิยมชมชอบจากสังคม ได้รับการมองในแง่ดี สูงส่งหรือถูกต้อง รูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีมักเป็นรูปภาษามาตรฐาน หมายถึงรูปที่เป็นที่ยอมรับของสังคมว่าถูกต้องและใช้ในกิจการสำคัญระดับชาติ เช่น ในแวดวงราชการ การศึกษาและสื่อมวลชน” โดยงานวิจัยนี้พบว่า ผู้บอกภาษาเพศหญิงมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย อาจเป็นเพราะว่าผู้หญิงมักจะทำงานอยู่กับบ้านและไม่ได้เดินทางพบปะติดต่อกับผู้คนต่างถิ่นมาก จึงเกิดความภาคภูมิใจหรือรักถิ่นฐานความเป็นคนสะกอมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กล่าวได้ว่า ภาษาไทยถิ่นสะกอมเป็นรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีในท้องถิ่น เป็นศักดิ์ศรีแบบช่อนเร้นหรือศักดิ์ศรีแฝง Trudgill (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, น. 50) ค้นพบว่าศักดิ์ศรีแฝงนั้น มิได้ปรากฏแต่ในภาษาของผู้ชาย

เท่านั้น หากยังพบในภาษาของผู้หญิงรุ่นเด็กและหนุ่มสาวด้วย อย่างไรก็ตาม การใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันของผู้ชายกับผู้หญิงนั้น ไม่ได้หมายความว่าต่างกันโดยสิ้นเชิง ในสถานการณ์การสื่อสารด้วยภาษาไทยถิ่นสะกอมนั้น ผู้ใช้ภาษาเพศชายและเพศหญิงไม่ได้พูดกันคนละภาษา หากแต่พวกเขาพูดภาษาเดียวกันที่มีลักษณะบางอย่างแตกต่างกันเท่านั้น ซึ่งเป็นเพียงความแตกต่างในเรื่องของคำศัพท์จำนวนเล็กน้อย เมื่อความแตกต่างที่ว่าอยู่ที่คำศัพท์เพียงอย่างเดียว จึงยังสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยถิ่นสะกอมอย่างเข้าใจกันได้

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ปรากฏชัดเจนในผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี โดยในหมวดคำที่ 3 หมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า มีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อพิจารณาหน่วยอรรถที่อยู่ในหมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า ซึ่งเป็นหน่วยอรรถเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ลักษณะ การให้คุณค่า ศาสนา และความเชื่อ เช่น ในหน่วยอรรถ ‘เสื่อมคุณภาพ’ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำว่า พัง [phaŋ5] ‘พัง’ ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ในขณะที่กลุ่มอายุอื่นจะใช้คำว่า กุหริ่ง [ku:3raŋ1] ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม หรือในหน่วยอรรถ ‘ชั่วร้าย,เลวทราม’ (มักใช้เป็นคำด่า) ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปีใช้คำว่า ชั่ว [chua2] ‘ชั่ว’ ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ในขณะที่กลุ่มอายุอื่นจะใช้คำว่า จะหลาก่า [ca'la:1ka:1] ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม เป็นต้น ตัวอย่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปีได้รับอิทธิพลจากความผูกพันกับสถานการณ์หรือบริบทแวดล้อมที่มีความทันสมัยเป็นช่วงวัยที่ได้ประสบพบเจอกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมมากที่สุด จึงส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษาในแง่คำศัพท์ด้วย อาจกล่าวได้ว่า หมวดคำที่มีความเป็นนามธรรมสูง กลุ่มอายุนี้น่าจะเรียนรู้และเข้าใจ เพื่อสร้างมโนทัศน์ของความหมายผ่านภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นสะกอม สอดคล้องกับหมวดคำที่ 4 ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ได้เปลี่ยนไปใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานสูงที่สุด

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม ของคน 3 กลุ่มอายุ

กล่าวได้ว่า การใช้ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแง่คำศัพท์มีแนวโน้มลู่เข้าหาภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น แม้ผลการศึกษาจะยังไม่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน แต่การปรากฏการใช้คำศัพท์ดังตัวอย่างดังกล่าว ถือเป็นสัญญาณแสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นสะกอมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ การติดต่อสื่อสารผ่านเครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้น ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงส่งผลให้กลุ่มอายุ 15 - 25 ปีต้องปรับตัวและใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประทีป บุหลัน (2554), น. 3 ที่ว่า “การที่คนในท้องถิ่นใช้ภาษาลึ้นน้อยลง เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นมากขึ้น”

ในงานวิจัยนี้ยังปรากฏปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่ทำให้ภาษาไทยถิ่นสะกอมมีแนวโน้มลู่เข้าสู่ภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่ การได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีการบังคับใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาหลัก ทศนคติของคนในครอบครัวที่ต้องการให้บุตรหลานพูดภาษาไทยมาตรฐานได้ชัดเจนขึ้น จากการลงพื้นที่ พบว่าในชีวิตประจำวันของพวกเขาเริ่มมีการพูดคุยสนทนากันในครอบครัวด้วยภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น ทั้งในแง่ของสำเนียงการพูดและการใช้คำศัพท์ รวมถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ยิ่ง ทำให้คนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนอายุน้อยรู้สึกห่างไกลจากความเป็นท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมอาจถูกแทนที่ด้วยคำภาษาไทยมาตรฐานหรือคำภาษาไทยถิ่นใต้ที่เป็นภาษาแวดล้อมตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมและการติดต่อพบปะกัน ปัจจัยภายนอกเหล่านี้ ย่อมส่งผลให้ภาษาไทยถิ่นสะกอมค่อย ๆ เลือนหายไปจากท้องถิ่น ซึ่งอาจรวมไปถึงมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ของชุมชนที่จะสูญหายไปพร้อมกันด้วย

สรุปผลการศึกษา

การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ ปรากฏคำศัพท์ 3 ประเภท ได้แก่ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บอกภาษาทั้ง 3 กลุ่มอายุในภาพรวมใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมแตกต่างกัน โดยใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากที่สุด รองลงมาคือคำศัพท์

ภาษาไทยมาตรฐาน และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์ภาษาไทย มาตรฐานมากที่สุด และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ใช้คำศัพท์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ใช้คำศัพท์ภาษาไทย ถิ่นสะกอมมากที่สุด และใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุในแต่ละ หมวดคำ ตามแนวคิดเรื่องวงศัพท์แบ่งตามวัฒนธรรมภาษาของ Voegelins (1957) พบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์แตกต่างจากกลุ่มอายุอื่นในทุกหมวดคำ กล่าวคือ ในหมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นธรรมชาติ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ใช้คำศัพท์ ภาษาไทยถิ่นใต้น้อยที่สุด และใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานน้อยที่สุด ในหมวดคำเกี่ยวกับ มนุษย์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และหมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึก และคุณค่า มีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม น้อยที่สุด และในหมวดคำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล มีการใช้คำศัพท์ภาษาไทย มาตรฐานมากที่สุด และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้น้อยที่สุด ในขณะที่กลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป มีการใช้คำศัพท์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีการใช้ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมมากที่สุดในทุกหมวดคำ

เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมในแต่ละหมวดคำ จำแนกตาม กลุ่มอายุและเพศ พบว่า กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ผู้บอกภาษาเพศหญิงใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่น สะกอมสูงกว่าเพศชายในหมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นธรรมชาติ และหมวดคำเกี่ยวกับมนุษย์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ แต่ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยกว่าเพศชายใน หมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า และหมวดคำเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของบุคคล ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ผู้บอกภาษาเพศหญิง ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศชายในทุกหมวดคำ ยกเว้นหมวดคำเกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นธรรมชาติที่ผู้บอกภาษาเพศชายในกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม มากกว่าเพศหญิง กล่าวได้ว่า ในภาพรวมของการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมนั้น ผู้บอกภาษาเพศหญิงจะรักษาคำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาไทยถิ่นสะกอมได้มากกว่าเพศชาย โดยเฉพาะผู้บอกภาษาในกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอม
ของคน 3 กลุ่มอายุ

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นสะกอมเพศชายมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมสูงกว่าเพศหญิง โดยมีการใช้คำศัพท์ภาษาถิ่นอื่นมากขึ้น การใช้คำศัพท์ภาษาสะกอมของเพศหญิงในกลุ่มอายุ 35 - 45 ปีที่ยังคงใช้และรักษาคำศัพท์ดั้งเดิมของภาษาไทยถิ่นสะกอมนั้น แสดงถึงการใช้ภาษาของคนในปัจจุบันตามแนวคิดของ Labov (1972) นอกจากนี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมของคน 3 กลุ่มอายุ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์มากที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 25 ปี ซึ่งมีแนวโน้มว่าการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมจะถูกแทนที่ด้วยคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น เนื่องด้วยกลุ่มอายุดังกล่าวมีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นสะกอมน้อยที่สุดในทุกหมวดคำ โดยเฉพาะในหมวดคำเกี่ยวกับสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึกและคุณค่า ซึ่งเป็นหมวดคำที่มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษาไทยถิ่นสะกอมได้ เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ สถานการณ์การสื่อสาร บริบททางสังคม เป็นต้น หรือศึกษาเรื่องการสัมผัสภาษาถิ่นอื่นของภาษาไทยถิ่นสะกอม ซึ่งอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภาษาได้เช่นกัน และควรศึกษาความหนาแน่นของพื้นที่ภาษาไทยถิ่นสะกอมที่อาจทำให้เห็นขอบเขตพื้นที่ภาษาว่ามีกระจายหรือหดตัวลงหรือไม่อย่างไร เพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด และฟื้นฟูภาษาไทยถิ่นสะกอม อันเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม มากนวล. (2526). *ภาษาสะกอม*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เชิดชัย อุดมพันธ์. (2543). *ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาสะกอมกับภาษาตากใบ และภาษาสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฉลิลิกา มหาพูนทอง. (2559). *การแปรของศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นภูเก็ตตามอายุ: การแสดงนัยของการสัมผัสภาษาถิ่น*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทิญา พันธุ์โชติ. (2557). การจัดกลุ่มความหมายของคำศัพท์ในพาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น. บัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. 4(1), 1-18.
- ประทีป บุหลัน. (2554). การอนุรักษ์ภาษาไทย: ภาษาถิ่นใต้. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2530). พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2556). การแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาไทยคำอำเภอเขาชัย้อย จังหวัดเพชรบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 33(1), 149-173.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). ภาษาศาสตร์สังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุคลากรกรม

มามู โต๊ะหยม (ผู้ให้สัมภาษณ์). ภารดี เป็นหริ่ม (ผู้สัมภาษณ์). ณ บ้านบนลาน หมู่ที่ 9 ตำบลสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2562.

Received: May 1, 2020

Revised: June 28, 2020

Accepted: July 16, 2020